

ЛІТЕРАТУРА

1. Куликова Л. В. Межкультурная коммуникация: теоретические и прикладные аспекты: на материале русской и немецкой лингвокультур: монография. Красноярск: РИО КГПУ, 2004. 196 с.
2. Медведева М. С. Истоки и перспективы развития лингвистики эмоций (эмотиологии) в современном научном мире / М. Медведева, Л. Гущина. – Режим доступа: pi.sfedu.ru/rspu/science/conferences/year_of.../medvedeva-5.doc
3. Морозова О. Н. Политическая реклама в интернетпространстве Великобритании (на материале персональных сайтов членов парламента Великобритании) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. – СПб., 2012. 347 с.
4. Подгорная Л. Д. Политическая реклама как форма коммуникации современного общества // Вестн. Рос. ун-та дружбы народов. Сер.: Политология. 2006. № 8. С. 95–102.

Куба Ирина

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Куца О. І.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ: ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті проаналізовано особливості англо-українського перекладу поетичних творів, висвітлено основні питання лінгвокультурології та міжкультурної комунікації.

The features of the English-Ukrainian poems translation have been analyzed in the article. Main issues of linguistic and cultural science and intercultural communication have been determined.

Ключові слова: *поетичний твір, художній переклад, лінгвокультурологія, концепт.*

Взаєморозуміння між націями та культурами розпочинається саме з літератури, а точніше з її перекладу. Для цього використовується художній переклад, який в свою чергу є складним та багатограним явищем. У сучасній науці він має ряд функцій таких, як інформативна, естетична, експресивна, творча, культурна, просвітницька, націєтворча тощо [1, с. 4]. У статті ми розглянемо переклад поетичних творів, які мають вплив на читача своїм емоційним враженням. Переклад має бути ідентичним до оригіналу, передавати національний дух країни з якої він здійснений, і в той самий час зберегти ідеостиль поета [8, с. 349].

Метою даної статті є визначення особливостей перекладу поетичних творів у казці Льюїса Керрола “Аліса в Країні Чудес” з точки зору лінгвокультурології.

Переклади художніх поетичних творів у своїх дослідженнях розглянули такі науковці як П. Бех, О. Дзера, М. Дудченко Л. Коломієць, О. Ребрій, А. Содомора.

Лінгвокультурологія вважається невід’ємною частиною етнокультури, описує співвідношення мови та культури у їх взаємодії. Варто зазначити, що лінгвокультурологія взаємопов’язана з міжкультурною комунікацією, адже вивчення культури іншого народу допомагає швидшому пізнанню особливостей його мови. Одним із основних понять лінгвокультурології є концепт, який в свою чергу має певні різновиди. Культурний концепт – це абстрактне поняття, яке виражається такими цінностями культури, як добро, душа, серце, доля. Концепт національної культури особливий тим, що перекладаючи його на іншу мову, можна стикнутись з проблемою відсутності для нього дослівного відповідника. З іншого боку, у мовах різних країн його значення може змінюватись, таким чином виражаючи національну специфіку народу [3].

Щодо міжкультурної комунікації, то вона представляє взаємодію представників різних культур. Власне переклад є різновидом міжмовного спілкування та процесом обміну інформацією між людьми з різних етнічних груп та культур. Перекладач мусить знати про менталітет та культуру народу мови з якою він працює, адже певні риси суспільства можуть бути пов’язаними із реаліями його повсякденного життя [10, с. 111–112]. Для прикладу можна навести *Божевільне чаювання* із казки Льюїса Керрола “Аліса в Країні Чудес”. Попереднє знайомство з культурою Англії допоможе перекладачу дізнатись, що чаювання у цій країні є широко поширеним.

Серед українських перекладів нескороченої книги Льюїса Керрола “Аліса в Країні Чудес” на сьогодні існує 6 перекладів, 4 з яких з оригіналу, а саме переклади Галини Бушиної (1960), Валентина Корнієнка (2001), Володимира Панченка (2007) та Вікторії Наріжної (2008) та 2 переклади з перекладу Петра Таращука (2011) з французького та Ольги Пилипенко (2015) з російського [4, с. 38; 9, с. 195]. Також варто зазначити, що переклад віршів у перекладі казки Г. Бушиної здійснював Леонід Горлач, в той час як Микола Лукаш, з редакцією Івана Малковича, перекладав вірші до перекладу казки В. Корнієнка [2, с. 112; 7]. У статті розглянуто переклади з оригіналу таких авторів як Валентин Корнієнко та Вікторія Наріжна.

Для початку розглянемо переклад вірша “*How doth the little crocodile...*” [11, с. 19] у інтерпретації В. Корнієнка. М. Лукаш замінив образ *маленького крокодила* на *Щуку*: “...*Пірнає Щука в річеньку ...*” [6, с. 37]. В українських народних та літературних казках образ щуки можна дуже часто зустріти. Через це можна легко стверджувати, що автор намагався наблизити українського читача до сприйняття казки, але при цьому, використавши пародію, він не зберіг ідентичності до оригіналу. Щодо перекладу В. Наріжної, то вона обрала досить вдалий відповідник: “*Старанно крихта-крокодил ...*” [5]. Авторка залишила задум автора при цьому зберігши ритмомелодику та власну назву річки Ніл у тексті.

Щодо вірша “*You are old, Father William*” [11, с. 45-46] варто зазначити, що Льюїс Керрол переробив його з однойменного вірша англійського поета кінця 18 – початку 19 століття Роберта Саузі [5]. У перекладі В. Корнієнка у вірші нічого не згадується про образ *батька Вільяма*. Автор замінив його на образ

корчмаря, який в українській літературі частіше всього постає хитрою та комерційною людиною. Для цього він використав українську народну пісню “*Ой що ж то за шум*”, але також переробив її зміст, тому початок пісні звучить як “*Ой що ж то за глум учинився ...*” [6, с. 80]. Таким чином автор провів паралель між перекладом і оригіналом тим, що обидва твори були змінені за змістом. Оскільки автор замінив оригінальний вірш на українську пісню, можна зробити висновок, що у даному випадку він стикнувся з концептом національної культури, адже не всі українці ознайомлені з творчістю Роберта Саузі, як висновок читаючи перероблений вірш Керрола, вони точно не змогли б зрозуміти про що йдеться. Тому, використавши прийом пародії, автор допоміг українському читачеві краще зрозуміти цю казку. У перекладеному вірші В. Наріжної “*Ти старий, батьку Віллі*” [5] збережені зміст та суть тексту. Авторка в свою чергу використала примітки для того, щоб пояснити читачу, чому цей вірш декламується саме так, ким він написаний, а також переклад оригіналу вірша Роберта Саузі. Тим самим вона зберегла ідеостиль Керрола та національну культуру Англії у перекладі.

Цікавими також є переклади колискової “*Speak roughly to your little boy*” [11, с. 55]. У В. Корнієнка ми знову простежуємо українізацію перекладу, адже він використовує українську колискову “*Ой, люлі, люлі*” [6, с. 98], в той час як В. Наріжна здійснює переклад “*Збиткуйся над малим хлоп'ям*” [5] зі збереженням змісту колискової.

Щодо перекладу пісеньки з Божевільного чаювання “*Twinkle, twinkle, little bat!*” [11, с. 67], В. Корнієнко пояснює, що він використав ремінісценцію літературного походження, тобто заміну конкретного концепту чужої країни на більш загальніший фольклорного походження [6, с. 8–9]. Тому цей переклад звучить як відома українська дитяча пісенька, але з переставленими місцями словами дощик та борщик: “*Іди, іди, борщику, зварим тобі дощику...*” [6, с. 115]. В. Наріжна зберегла у пісеньці образ кажана і переклала її як “*Мій кажанчику, лети*” [5]. У примітках авторка також зазначила, що цей вірш є пародією на відому колискову Джейн Тейлор “*Twinkle, twinkle, little star*” [5], а також подала переклад оригінальної поезії.

У перекладачів, які працюють над віршами, постає важке завдання: зберегти не лише ритмомелодику тексту, кількість складів, строф, а й донести до читача емоційне навантаження поезії та її суть. Як бачимо у статті, не всі перекладачі дотримуються того, щоб зберегти культурну спадщину мови з якої перекладають. Автори використовують різні прийоми та структури, такі як пародія та ремінісценція тексту, для того, щоб здійснити цікавий, зрозумілий та знайомий для читача художній переклад. Але, на нашу думку, хоча переклад поетичних творів не є легким, варто зберігати національний дух країни оригінального тексту, адже саме так читач може краще пізнавати культуру інших народів та брати участь у міжнародній комунікації. Перспективи подальших студій вбачаємо у дослідженні перекладу культурно-маркованої лексики на прикладі англомовної дитячої літератури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев А. Я. Особенности художнього перекладу: граматичний аспект. ДонНУЕТ. Кривий Ріг: Р. А. Козлов, 2018. 116 с. – Режим доступу: http://elibrary.donnuet.edu.ua/1372/1/Revutska_mono_20_12_2018.pdf
2. Дзера О. Методи перекладу поетичних уривків із “Аліси в Країні Чудес”: орієнтація на цільового читача. Іноземна філологія, 2007. Вип. 119. С. 111–118. – Режим доступу: http://old.lingua.lnu.edu.ua/Foreign_Philology/Foreign_Philology/Foreign_Philology_119_1/articles_1/Oksana%20Dzera.pdf
3. Дорда С. Лінгвокультурологія як самостійний напрямок лінгвістичних досліджень. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки. Серія “Філологічні науки”. Мовознавство. № 3 (352). Луцьк, 2017.
4. Здражко А. Є. Критерії оцінювання перекладу дитячої літератури. Філологічні трактати, 2012. № 1, Т. 4. С. 35–43. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20190303090109/http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/25168/1/Zdrzhko.pdf>
5. Керрол Л. Аліса в Країні Див. Пер. з англ. В. Наріжної. Харків: Ранок, Арт Нейшн, 2018. 114 с. Режим доступу: <https://wysotsky.com/0011/1058-03.htm>
6. Керрол Л. Алісині пригоди у Дивокраї: Повість. Пер. з англ. В. Корнієнка. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 208 с.
7. Коломієць Л. В. Лукашеві переклади жартівливих віршів Льюїса Керрола в редакції І. Малковича й зіставленні з новими перекладами в Корнієнка до 95-річчя Миколи Лукаша. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2016. Вип. 1. С. 11–18. – Режим доступу: <https://tsj.journal.kspu.edu/index.php/tsj/article/view/288/300>
8. Михайлицька І. Сучасні підходи до перекладу поетичного твору. Сучасні проблеми перекладознавства та прикладної лінгвістики. Лінгвістика. С. 349–352.
9. Ребрій О. В. Пригоди Аліси в Україні, або про множинність сучасних перекладів. Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи. С. 190–205. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20190303075244/http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/9947/18-Rebriy.pdf?sequence=1>
10. Штепуляк О. С. Міжкультурні аспекти перекладу та їх роль у фаховій підготовці майбутніх перекладачів. Молодий вчений, № 4. С. 110–113.
11. Carrol, Lewis. Alice’s Adventures in Wonderland; Through the Looking-Glass, and What Alice Found There. Kyiv: Znannia, 2017. 270 p.

Кушнеренко Ольга

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Конкульовський В. В.

ВАРІАТИВНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО КІНОПЕРЕКЛАДУ НА ПРИКЛАДІ ФІЛЬМУ-ПОГРАБУВАННЯ “11 ДРУЗІВ ОУШЕНА”

В статті надано можливість розглянути аналіз різних варіантів кіноперекладу, які дають змогу майбутнім поколінням перекладачів аналізувати помилки, художні прийоми, різноманітність адаптації тих чи інших ситуацій з метою адекватного перекладу та передачі загальної думки кінокартини, на прикладі фільму-пограбування “11 Друзів Оушена”. Також стаття допоможе зробити висновки, щодо варіативності українського кіноперекладу та певних його проблем.